

Historier om Danmark i Vesthimmerland

Projektrapport

Indholdsfortegnelse

Om projektet/introduktion.....	2
Aktører.....	2
Proces.....	3
Initiativer.....	4
Erfaringer og udfordringer.....	13
Fremgangsmåde til optimering af det professionelle arbejde med kulturhistorien i landdistriktet.....	14
Bilag: 1-5 (se separate dokumenter)	

Om projektet/introduktion:

Formålet med projektet "Historier om Danmark i Vesthimmerland" har været at øge forståelsen af den nationale fortælling spejlet i lokale forhold, og samtidig at skabe sammenhæng og overblik – en rød tråd gennem Vesthimmerlands historie. DR's tv-serie "Historien om Danmark" har udgjort rammen for synliggørelsen af Vesthimmerlands mangfoldige kulturarv, mens planlægningen og udførelsen er foregået i tæt samspil med to grupper af samarbejdspartnere: 1) vidensinstitutioner og fagpersoner, som har udarbejdet indhold og strategi og 2) udøvende aktører og slutbrugerne. Helt centralt har formålet med projektet ligeledes været at styrke samarbejdet mellem de mange forskellige institutioner, foreninger og kulturaktører i Vesthimmerland og på den måde markere Vesthimmerland som en kommune, hvor kulturarven bruges aktivt og nytænkende.

Konkret har projektet involveret 64 forskellige samarbejdspartnere i form af arkiver, museer, foreninger, kommune, kulturskole, turismeorganisationer, Aalborg Universitet, fagpersoner inden for kulturarvsområdet m.fl. Dertil kommer kommunens uddannelsesinstitutioner: Folke- og friskoler, Vesthimmerlands Gymnasium samt 10. klassecentret. (Se bilag 1). Der har i perioden fra januar til oktober 2017 været afholdt 125 arrangementer centreret omkring den lokale kulturarv (se bilag 3), og skoletjenesten på Vesthimmerlands Museum har derudover afviklet 136 undervisningsforløb med udgangspunkt i 26 forskellige historiske forløb relateret til "Historier om Danmark i Vesthimmerland".

Alt i alt har ca. 13.100 personer med udgangen af oktober 2017 været i berøring med den lokale kulturarv i form af arrangementer, større events såsom STONEMAN familie oplevelsestur, Kulturarvsmåned i juni, app lancering på Danmarks største vikingeborg samt Skoletjenestens undervisningsforløb og ikke mindst formidling på Aggersborg i skolernes sommerferie m.v. Dertil kommer besøgende på museets hjemme- og Facebookside og det digitale kulturarvskort.

Ved hjælp af faglige partnerskaber og en bred vifte af formidlingsformer og aktiviteter er der i hele 2017 skabt synlighed omkring den lokale fortælling for alle kommunens borgere, både store og små. Der har været fokus på bredden i forhold til formidlingsformerne, og samtidig har projektet haft stor fokus på at etablere nye samarbejdsplatforme og udbygge allerede eksisterende stærke netværk til gavn for læring, oplevelser, bosætning og turismeudvikling. Den fælles formidling af de stedbundne potentialer og kulturværdier har således været med til at styrke kommunen både indadtil og udadtil.

Aktører:

På Vesthimmerlands Museum har vi siden 2008 arbejdet inddragende i forhold til formidlingen af den lokale kulturarv. Der er derfor over årene skabt en tæt kontakt til lokale kulturarvsaktører samt en bred bevidsthed om begrebet kulturarv - og værdien af denne. Med dette projekt har det derfor været muligt at tilføre det eksisterende fundament et "ekstra lag" og arbejde videre med modeller for museers samarbejde med såvel professionelle som frivillige aktører.

Projektet har, som nævnt i introduktionen, taget udgangspunkt i to grupper af samarbejdspartnere/aktører. Næmlig vidensinstitutioner og fagpersoner, som har udarbejdet indhold og strategi og afdækket tematiske lokale punktnedslag i forhold til den nationale historie (se bilag 2) samt

udøvende aktører og slutbrugerne. I flere tilfælde overlapper disse to grupper dog, idet eksempelvis Museet Herregården Hessel både har bidraget med faglige input i forhold til væsentlige nedslag i den vesthimmerlandske historie, men også har været med til aktivt at formidle disse i form af aktiviteter hen over året. Det samme gør sig gældende i forhold til aktiviteter i eget regi, hvor bl.a. museets arkæologer har været med til både at afdække og formidle væsentlige fortællinger fra oldtiden.

Projektet har været forankret på Vesthimmerlands Museum, hvor en styregruppe bestående af projektleder og museumsinspektør Maria Clement Hagstrup, museumsdirektør Broder Berg samt museumsunderviser Kim Callesen, museumsinspektør Kim Iversen og leder af Stenaldercenter arkæolog Louise Villadsen løbende har koordineret tiltagene, således at den viden og prioritering af indhold, der blev genereret i faggruppen udmøntede sig til konkrete formidlingstiltag udført af aktørgruppen. Styregruppen har under hele projektperioden været i tæt dialog med de to grupper af samarbejdspartnere og på den måde fungeret som bindeled mellem indhold og formidling.

Proces:

Allerede i november 2016 blev der indkaldt til et orienterende og koordinerende møde for både etablerede kulturarvsinstitutioner, uddannelsesinstitutioner, foreninger, arkiver, landsbyudvalget og private aktører inden for kulturarvsområdet såvel som Vesthimmerlands Kommune og den lokale turistorganisation VisitVesthimmerland. Ved denne lejlighed blev der etableret en aktørgruppe bestående af repræsentanter fra flere af de lokalhistoriske arkiver, kulturskolen, landsbyudvalget, Ertebølle Samvirke, museumsforeningen for Vesthimmerlands Museum samt Museet Herregården Hessel og Vesthimmerlands Biblioteker.

Aktørgruppens væsentlige formål var at bidrage aktivt til at sættes fokus på de gode lokale fortællinger ud fra de input, som faggruppen bragte i spil i forbindelse med udvælgelsen af lokale punktnedslag, der spejlede den nationale fortælling. Aktørgruppen har ligeledes spillet en meget væsentlig rolle særligt i forhold til Kulturarvsmåned i juni 2017, hvor der var mulighed for over en hel måned at bringe alle aspekter af den mangfoldige vesthimmerlandske kulturarv i spil.

Der har været afholdt i alt tre møder i aktørgruppen, idet denne gruppe af ildsjæle for fleres vedkommende har været involveret i tidligere samarbejder med museet og er meget selvkørende og initiativrige. Af samme årsag har det ikke været nødvendigt med den budgetterede økonomiske hjælp, der oprindeligt var tænkt som incitament i forhold til deltagelse. Deltagerne i gruppen har budt ind der, hvor de kunne se, at deres forening/organisation kunne formidle en spændende historisk vinkel; og ikke kun på baggrund af forslag fra faggruppen (og styregruppen), men også på eget initiativ særligt i forbindelse med Kulturarvsmåned. Her skal det igen understreges, at der har været sammenfald mellem de to grupper, men kun med positiv effekt.

Der blev efterfølgende nedsat en faggruppe bestående af deltagere fra Johannes V. Jensen Museet, Vesthimmerlands Gymnasium, Museet Herregården Hessel, skiftende fagpersoner fra Vesthimmerlands Museum, lokalhistorikerne Vibeke Harsberg og Lars Nikolajsen samt forfatter Hugo Støttrup. Formålet har været at skabe et forum, hvor idéer og indhold i forhold til den lokale spejling kunne udveksles og diskuteres. Undervejs har der i faggruppen været løbende udskiftning forstået på den måde, at ekspertisen har fulgt de forskellige tidsperioder og emner, der er arbejdet med. Museets arkæologer har således

deltaget i forbindelse med beskrivelse af oldtidens højdepunkter i Vesthimmerland, mens de fra middelalderen er erstattet af nyere tids ekspertise. Faggruppen har været åben under hele processen og således muliggjort, at alle fagligheder kunne bringes i spil undervejs.

I faggruppen har der været afholdt i alt fire møder, som alle har haft til formål at arbejde meget konkret med de forskellige tidsperioder, som tv-serien "Historien om Danmark" beskæftiger sig med i de ti afsnit. I den forbindelse har gruppen haft fokus på, hvilke lokale genstande, personer, arkivalier og lokaliteter, der kunne være med til at spejle den nationale historie i et egnsperspektiv, og der er på alle fire møder brainstormet på dette. Resultatet er bl.a. en liste med mere end 60 punkter/nedslag, som nu udgør grundlaget for et af de digitale formidlingstiltag, som søsættes ultimo november 2017, nemlig et interaktivt kort over Vesthimmerland med mulighed for rute generering, fordybelse og direkte dialog mellem brugere og Vesthimmerlands Museum. Gruppens arbejde har således udgjort et solidt fundament for den formidling, der har fundet sted i hele 2017 hvad enten det har været i form af levende eller skriftlig formidling, brugerinvolverende aktiviteter eller digitale løsninger. Ligeledes er der i dette forum oparbejdet og udvekslet en viden, som kan indarbejdes i den bogudgivelse om Vesthimmerlands historie, der er tiltænkt i 2020 i forbindelse med museets 100 års jubilæum (se bilag 7 og 8).

Som et resultat af det første orienterende møde om projektet var en positiv sidegevinst, at der blev etableret en PR-gruppe bestående af projektlederen, turistchefen i kommunen samt kommunens kommunikationsafdeling, idet alle kunne se fordelene ved at være i tæt dialog omkring aktiviteter og fælles promovning af disse med turisme og bosætning for øjet.

Projektlederen har desuden deltaget i flere sparringsmøder med Vesthimmerlands Biblioteker, hvor der i fællesskab er blevet arbejdet med idéudvikling bl.a. i form af en dialogisk udstilling på bibliotekerne i Aars og Løgstør i foråret samt en fælles sandt/falsk "kampagne" hen over sommeren. Begge med udgangspunkt i de spændende og utrolige historier om den lokale kulturarv. I samarbejde med biblioteket og lokalarkiverne har der også i foråret været afholdt en co-creation workshop over temaet "Mennesker og erindringer", som udmøntede sig i flere forskellige foredrag på en og samme dag i september, hvor forskellige aldersgrupper fortalte om deres skolegang.

Initiativer:

Projektets initiativer har for at involvere så mange forskellige målgrupper som muligt været inddelt i fem forskellige kategorier:

- 1) Værkstedsaktiviteter
- 2) Aktive udfordringer
- 3) Det levende ord
- 4) Digitale tilbud
- 5) Undervisningsforløb

Ad 1) Værkstedsaktiviteterne har primært været foldet ud på Stenaldercenter Ertebølle, hvor udearealerne har budt på aktiviteter så som flinthugningskursus, snorefremstilling, garvning, snitteværksted, bueskydning, arkæolog- for- en dag med udgravning af flint, bueskydning, "arkspedition" med "hands on"

aktivitet i forhold til at finde flintredskaber i Ertebølle og efterfølgende indtegne dem ind på et kort og lave en udstilling med de fundne genstande. Dertil kommer naturligvis flere af Skoletjenestens forløb så som helleristninger på sten, oldtidsmadlavning, øjenåbner til stenalderen med keramikfremstilling, ben- og læderarbejde samt bueskydning og undervisning på Herregården Hessel, hvor børn prøver kræfter med livet i 1700-1800-tallet.

På Vesthimmerlands Museum har der i forbindelse med afsnittet om jernalderen været fokus på en helt unik genstand, nemlig "Trolldemandens taske", som er en meget smuk og velbevaret lædertaske. Her blev børn i påskeferien inviteret til at høre historien om den spændende taske og dens indhold og efterfølgende selv være med til at fremstille beskyttende amuletter.

Ad 2) Af aktive udfordringer blev der den 3. september i samarbejde med DGI og P4Nordjylland afholdt STONEMAN– en oplevelsestur for hele familien (se bilag 5) under temaet: Kunne I overleve i stenalderen? Arrangementet blev udviklet i tæt samarbejde med DGI Nordjylland, som var meget begejstrede for idéen om en familieoplevelsestur frem for (endnu) et traditionelt motionsløb. Markedsføringen stod P4 Nordjylland for via deres forskellige platforme. De godt 200 deltagere skulle på en 4 km smuk rute omkring Stenaldercenter Ertebølle gennemføre syv forskellige poster, hvor de 1) Skulle genkende stenalderens dyr 2) Have hænderne i sansekassen (udformet som en køkkenmødding med østersskaller på toppen) for at finde ud af, hvad køkkenmøddingen indeholdt 3) forsøge sig som hvalfangere 4) lave deres eget stammesmykke 5) på undervandsjagt efter spor fra stenaldermennesket 6) grutte korn og 7) skyde med bue. Dagen var en stor succes og blev gennemført i samarbejde med Støtteforeningen for Stenaldercenter Ertebølle og Museumsforeningen for Vesthimmerlands Museum, der bemandede de forskellige poster i løbet af dagen. Aldersspændet denne dag var fra 3 – 85 år og blandt flere deltagergrupper var tre generationer samlet, som alle på en lærerig og sjov måde var blevet klogere på stenalderen og kystjægerkulturen.

I ansøgningen var Aggersborg også nævnt i forbindelse med aktive udfordringer a la "Ironman", men udviklingen, organiseringen og afviklingen af et familieløb er meget personel- og tidskrævende, og derfor blev familieoplevelsesturen "kun" afholdt i Ertebølle. Til gengæld har vi nu udviklet konceptet, som med enkelte justeringer kan anvendes af de fleste museer i landet. Efter afviklingen i Ertebølle blev museet kontaktet af tyske samarbejdspartnere, som spurgte om lov til at importere konceptet, så den næste STONEMAN familieoplevelsestur bliver formentlig afviklet i nærheden af Kiel.

Ad 3) 'Det levende ord' har været den røde tråd gennem hele året. Startende allerede i januar med fortællingen om istiden til et familiearrangement på Stenaldercenter Ertebølle, senere på måneden var der foredrag om stenalderens danske Atlantis og i marts gik det for alvor løs med to kronologiforedrag samt fortællingen om de mystiske, kultiske stendyngegrave, som Vesthimmerlands Museums arkæologer p.t. forsker i. Derudover blev der fortalt om kvinder gennem forhistorien ud fra flere af museets genstande, mystiske Myrhøj, jættestuer, bautasten og bronzealder i Hverrestrup Bakker.

Startskuddet på projektet "Historier om Danmark i Vesthimmerland" lød for alvor den 1. marts, hvor Sigurd Barrett var inviteret til Vesthimmerlands Museum for at synge og spille sig gennem Danmarkshistorien. Alle kommunens indskolingsklasser havde forud modtaget en invitation til at deltage, hvor der blev fortalt om projektet og den ekstra store fokus på Danmarkshistorien i Vesthimmerland i hele 2017. En af Sigurds fængende sange "sten, sten, sten" er optaget på stranden ved Ertebølle og var med til at gøre børnene bevidste om det, der ligger lige uden for døren i deres egen kommune. Samme aften var der for de voksne foredrag på museet, hvor 12.000 års vesthimmerlandsk historie blev gennemgået på to timer. Dette med henblik på at give tilhørerne et overblik over væsentlige træk af Vesthimmerlands historie for således at klæde dem på til tv-seriens start.

Premieren på første afsnit af "Historien om Danmark" blev den 2. april fejret med et folkeligt "vi ser det sammen arrangement" på Stenaldercenter Ertebølle, hvor centerleder Louise Villadsen indledte med at vise rundt på centret og fortælle om stenalderen generelt og om Ertebøllekulturen mere specifikt. Senere blev der budt på østers og champagne, inden første afsnit blev vist på storskærm i selve udstillingen - og med mulighed for at stille spørgsmål efterfølgende.

Fortællingerne om oldtiden har været udlagt til museets arkæologer, idet de er eksperterne på dette område, mens nyere tids historie i høj grad er foldet ud af de mange forskellige aktører, professionelle fra andre museer så vel som frivillige ildsjæle, som hver især har en stor viden om lokalområdet.

Foråret bød på rundvisning på Aggersborg forud for afsnittet om vikingetiden, fortællingen om Vitskøl Kloster og Valdemar den Store i forbindelse med tidlig middelalder og senere Testrup Kirke og hospital for at eksemplificere den lokale vinkel på højmiddelalderen. De to sidstnævnte rundvisninger blev gennemført af henholdsvis Peter Engelbrechtsen, der siden 1981 har arbejdet på Vitskøl Kloster, og Erna Dalgaard, der tidligere boede på Viborgbispens gård, Testrupgaard – begge dygtige fortællere og engagerede i lokalhistorien.

I forbindelse med reformationsjubilæet deltog Vesthimmerlands Museum sammen med flere andre af kommunens kulturinstitutioner den 22. og 23. marts i provstiets fejring af reformationsjubilæet. "Under protest" var temaet for invitationen, og tanken bag var at indbyde alle årets konfirmander til en hel dag, hvor kulturinstitutionerne i form af dans, teater, musik og fortælling foldede reformationens historie ud - og satte den ind i en nutidig sammenhæng.

400 konfirmander deltog i de forskellige workshops, hvoraf den ene fandt sted på Vesthimmerlands Museum. Her blev eleverne udfordret af mødet med Esben Afladskræmmer, der kom direkte fra middelalderen og forsøgte sig med at sælge hellige relikvier og afladsbreve, inden eleverne fik en introduktion til særudstillingen, som var lavet til lejligheden og målrettet de 13-14-årige. Der var her arbejdet med udvalgte temaer, som de unge mennesker blev bedt om at forholde sig til både i et historisk og et nutidigt perspektiv. Ved at opbygge en udstilling med udvalgte og meget konkrete temaer blev reformationen gjort både nærværende og relevant for målgruppen. Museets rolle disse to dage var at introducere udstillingen og naturligvis sætte fokus på de tanker, der endte med at reformere den kristne kirke, men i lige så høj grad at starte en debat og aktualisere centrale begreber i Luthers reformatoriske lære. På den måde blev der inviteret til en åben og interessant dialog, hvor svarene ikke var givet eller defineret på forhånd.

I juni måned blev den fysiske formidling i landskabet for alvor foldet ud. Under temaet "Historisk sommer" var 43 forskellige aktører i Kulturarvsmåned med til at formidle alle aspekter af den lokale kulturarv. Fra megalitsafari til besøg i hemmelige koldkrigsbunkere - alle tidsperioder var i spil og udgjorde et stort tagselvord af spændende aktiviteter og arrangementer. (se bilag 4)

I juni måned var der desuden lancering af bogen "På tur i Danmarks historie – historiske ture i Danmark", hvor Vesthimmerlands Museum bidrog med cykelruten "Kimbrenes land", der går fra Stenaldercentret i Ertebølle til Farsø, gennem Uhrehøj Plantage og forbi Myrhøj og dermed indeholder fortællingen om stenalder, bronzealder, hedeopdyrkning, gravhøje, gravskikke, middelalderkirker og ikke mindst forfatteren Johannes V. Jensen, som voksede op i Farsø.

Juli måned bød på guidede ture til Ertebølle køkkenmøddingen, megalitsafari, fisketur med ertebøllerne og officiel app indvielse den 1. juli på Aggersborg som optakt til en hel måneds daglig formidling på stedet. En kæmpe succes hvor mere end 3100 besøgende i tidsrummet 10-16 lagde vejen forbi og mødte en af museets guider, der kunne fortælle om områdets lange og spændende historie. Samtidig kunne de, der ønskede det, få en introduktion til den nye app, som formidler historien for store og små på lærerig og nytænkende vis.

I august måned fortsatte formidlingsaktiviteterne som optakt til den 2. blok af tv-serien med rundvisning på Lerkenfeldt Gods, en af renæssancens smukke herregårde, og senere på måneden med fortællingen om Ranums Statsseminarium og dansk uddannelseshistorie fra 1800-tallet til nutid. I september udgjorde Livø rammen for en rundvisning i et stykke dansk socialhistorie, da Bente Kvistgaard fra Livø Avlsgård fortalte om De Kellerske Anstalter og Livøanstalten, der fungerede fra 1911 – 1961.

Den 19. september inviterede museet atter inden for til årets fjerde kronologiforedrag, der perspektiverede DR's præsentation af Danmarks udvikling fra de ældste tider til i dag med en lokal vinkel på den nationale fortælling. Sidste foredrag, inden efterårsferiens aktiviteter, havde fokus på det dansk-tyske grænseland med etablering af nationalstaten i midten af 1800-tallet, folkeafstemningerne i 1920, vendepunktet i 1955 og frem til de aktuelle udfordringer i forhold til et samarbejdende Europa.

Hen over året har der således været afholdt et væld af rundvisninger og foredrag, hvor formidlingen af den gode historie har været omdrejningspunktet. Markedsføringen af alle de forskellige tiltag er sket i samarbejde med naturligvis sekretariatet for "Historier om Danmark", men i særdeleshed i KulturThit, det hustandsomdelte kulturblad i kommunen, hvor der også har været bragt artikler om projektet, via VisitVesthimmerland, kommunens kommunikationsafdeling samt naturligvis pressemeddelelser til både lokale og landsdækkende medier samt de digitale platforme. Dertil kommer de nordjyske museers samarbejde med P4 Nordjylland, som hele året har fortalt de gode historier fra de forskellige regioner. Her har Vesthimmerlands Museum bl.a. bidraget med fortællingen om Hedegårdmanden, indtil for nyligt Danmarks ældste mand, Livøanstalten og en direkte udsendelse fra STONEMAN familieoplevelsesturen i Ertebølle. Ligeledes bød museet ind med forslaget om Aggersborg som alternativ dansk hovedstad, da P4 og de andre regioner ønskede alternative bud på en mulig hovedstad, hvis historien havde formet sig anderledes. Det blev til et fint indslag fra Aggersborg, både i radioen, men også som filmklip. Ydermere er der bakket op om de forskellige temaer, som er kommet fra sekretariatet i form af bl.a. national mytedag m.v.

Ad 4) I projektansøgningen blev det anført, at der ville blive udviklet en app om "Danmarks historie i Vesthimmerland" inspireret af Pokemon Go og i samarbejde med Aalborg Universitet. Denne del er imidlertid blevet konverteret til en separat Aggersborg app, som til gengæld er ganske enestående og nyskabende i sin måde at gøre et arkæologisk område både relevant og interessant for en meget bred målgruppe. Her rejser ringborgen sig ved hjælp af 3D teknologi i landskabet og Svend, en af kong Haralds trofaste hirdmænd, fungerer som lydguide rundt på stedet. Samtidig er der indlagt en spændende spilfunktion, som gør besøget og oplevelsen sjov for både børn og voksne. Undervejs på borgens område dukker således syv genstande op, som skal "fanges", hvorefter man får historien om deres relevans i forhold til stedets mangeårige historie. Appen er udviklet i tæt samarbejde mellem museets fagpersoner og fem studerende fra medialogistudiet på Aalborg Universitet, som nu over to semestre har arbejdet med app'en. De studerende har alle brugt, hvad der svarer til 1,5 måned på fuld tid, ca. 1200 timer, på arbejdet, og app'en har dermed en estimeret værdi af omkring 350.000 kroner. Den kan hentes gratis til både IOS og Android i henholdsvis App Store og Google Play under navnet "Aggersborg" og er blevet modtaget med kyshånd af den lokale turistorganisation, som længe har efterspurgt alternativ formidling på stedet.

App'en blev indviet på årets eneste sommerdag den 1. juli, hvor der i samarbejde med sekretariatet for "Historier om Danmark" var inviteret til åbent hus på Danmarks største vikingeborg med bl.a. deltagelse af borgmesteren og formanden for kultur- og fritid. "Peter og Solvognen" lagde også vejen forbi sammen med rapperen Pede B., der til lejligheden fremstillede et helt særligt Aggersborg rap, hvor udgangspunktet var, hvordan en ejendomsmægler ville forsøge at sælge stedet. Rappet kan ses på museets Facebookside.

Som et resultat af ovenstående samarbejde er Vesthimmerlands Museum blevet en attraktiv samarbejdspartner for de studerende på AAU. P.t. er en gruppe i gang med at udvikle en lignende app, som kan formidle Ertebøllekulturen og køkkenmøddingen, mens andre arbejder med en animationsfilm, der

fortæller Gundestrupkarrets spændende historie. På den måde arbejdes der fremadrettet med digital formidling af områdets highlights, men ikke i form af én app, men nærmere ud fra de løsninger, der i samråd med de studerende findes mest anvendelige.

Et resultat af faggruppens indsats med tematiske punktnedslag i forhold til Danmarkshistorien ses i det nye digitale Vesthimmerlands kort, som indeholder 69 udvalgte punkter, der alle fortæller om relevante vinkler på den vesthimmerlandske historie i form af genstande, steder, begivenheder og personer. Kortet tilgås både via web og smartphones. Her får brugerne mulighed for at blive klogere på udvalgte dele af lokalhistorien. Ligeledes kan de sammensætte deres helt egen tur rundt i Vesthimmerland via en indlagt "indkøbskurv", hvor ønskede punkter lægges i for til slut at generere en rutevejledning. Det bliver også muligt at kommentere og spørge via sitet, og medarbejdere på Vesthimmerlands Museum fungerer her som moderatorer og faglige kompetencer.

Ad 5) I perioden januar til oktober 2017 har museets skoletjeneste afviklet 136 undervisningsforløb med udgangspunkt i 26 forskellige historiske forløb relateret til "Historier om Danmark i Vesthimmerland". I alt 3472 børn og unge i alderen 3 – 18 år har været i kontakt med deres egen nære historie (se bilag 6 hvor flere af forløbene er beskrevet).

Opsummeret er der i 2017 opnået og gennemført følgende:

- Der er etableret samarbejder på tværs af kommunen mellem turismeaktører, undervisningsinstitutioner, kulturaktører og kommunale aktører.
- Der er via faggruppens arbejde og diskussioner afdækket relevante og interessante vinkler på Vesthimmerlands historie, som nu udgør et godt fundament for en ønsket ny udstilling samt en publikation om Vesthimmerlands historie i anledning af museets 100 års jubilæum i 2020.

- Der er etableret et solidt samarbejde med AAU omkring nye, digitale formidlingsformer på Aggersborg, i Ertebølle og omkring Gundestrupkarret.
- Der er afholdt gallapremiere på første afsnit af tv-serien på Stenaldercenter Ertebølle.
- Der er udviklet og afviklet verdens første STONEMAN i Ertebølle med godt 200 deltagere og et koncept, som kan overføres til andre museer.
- Der er gennemført i alt 125 arrangementer centreret omkring alle aspekter af den nationale og lokale historie og for alle aldre. Dertil kommer skoletjenestens undervisningsforløb.
- Der har været formidling på Aggersborg i hele juli måned 2017 med 3.110 besøgende i tidsrummet 10-16.
- Der er opnået en tæt kontakt til P4 Nordjylland og et tættere netværk med alle de nordjyske museer.
- DK4 har været forbi Aggersborg, hvor en af museets medarbejdere fortalte om borgen i forbindelse med et nyt program, der kommer i foråret 2018.
- Der har været afholdt Kulturarvsmåned i Vesthimmerland under temaet "Historisk sommer" med 45 arrangementer i juni.
- Der har været et tæt samarbejde med Vesthimmerlands Biblioteker om bl.a. sekretariatets "giv det videre" initiativ.
- Der er bidraget til bogen "På tur i Danmarks historie -historiske ture i Danmark" med cykelruten "Kimbrernes land".
- Der er udviklet et nyt digitalt kort over Vesthimmerland med 69 "nedslag" baseret på faggruppens arbejde.
- Der er udviklet og formidlet en særudstilling samt undervisningsforløb i forbindelse med provstiets fejring af reformationsjubilæet under temaet "Under protest".
- Der er udviklet et undervisningsforløb i forbindelse med Vesthimmerlands Kommunes "Folkemøde for Unge" den 20. april 2017, hvor 1700 unge i alderen 13-18 år var samlet i Aars.

Erfaringer og udfordringer:

At søsætte et så stort projekt med så mange involverede parter kræver styring og overblik, men grundet det store forarbejde, der siden 2008 er gjort i forhold til borgerinddragelse på Vesthimmerlands Museum, så viste det sig, at der var stor opbakning til et fælles formidlingsprojekt med udgangspunkt i DR's tv-serie.

Med projektlederen og styregruppen som koordinerende instans – og en stor fælles indsats i faggruppen og aktørgruppen - lykkedes det derfor i 2017 for alvor at markere Vesthimmerland som en kommune, hvor kulturarven bruges og formidles aktivt. Når kommunens borgmester udtaler, at Vesthimmerlands Museum er "museum 24/7", så er det et godt tegn på den synlighed udadtil, som museets nu i flere år har arbejdet aktivt for. Derudover er der via de forskellige initiativer og dialogen med aktørerne skabt et holistisk syn på formidlingen nationalt og lokalt. Et godt eksempel ses i Gedsted, hvor der ved at fokusere på den gode fortælling om møbelfabrikken Getamas samarbejde med den verdensberømte møbelarkitekt, Hans J. Wegner, er opstået en lokal stolthed over, at Wegners møbler blev fremstillet netop dér. Til Wegnerforedraget i Getamas gamle fabriksbygninger i juni måned deltog mere end 100 personer. Fra at bygningerne var nedrivningstruede, så er borgerne i Gedsted nu i gang med at finde nye anvendelsesmuligheder for de gamle fabrikslokaler og vil samtidig bruge historien til branding af byen.

Igennem hele året har der været god dækning af de forskellige initiativer i den lokale presse samt Nordjyske; ligeledes har TV2 Nord og P4 dækket flere arrangementer. De landsdækkende medier har vi imidlertid haft svært ved at trænge igennem til. Oplevelsen har desværre generelt været, at folk nikker genkendende til tv-serien, men ikke til de initiativer, der er søsat gennem sekretariatet for "Historier om Danmark". Kendskabet har simpelthen været for begrænset. Af samme årsag har det også været svært for os at konstatere, om folk har søgt de forskellige aktiviteter, fordi de i forvejen kender museet som en aktiv og udadvendt institution, eller om det er sekretariatets og/eller tv-seriens skyld?

En stor udfordring ved vores projekt har været, at det har været bundet op på formidling som optakt til og i forlængelse af de enkelte episoder af tv-serien. Planlægningen har derfor været særdeles svær, idet der fra start blev meldt ud, at der ville være 12 udsendelser med start primo marts. Dette blev siden hen til 11 udsendelser for at ende med 10 udsendelser startende 2. april. Først den 31. januar 2017 blev det officielt meldt ud fra DR's side, hvornår første afsnit ville blive sendt.

På samme vis vedr. anden blok af serien, der oprindeligt var planlagt til søndag den 20. august, hvilket senere blev flyttet til lørdag den 23. september. Af samme årsag har visse af arrangementerne ikke haft den planlagte effekt, idet f.eks. vores stenalderarrangementer var afviklet i marts, mens DR afsnittet om de ældste tider havde premiere primo april. Primo april var vi i vores programsætning nået til jernalderen!

Ligeledes mistede vores store arrangement om renæssancen lidt af sin glans ved at være planlagt til netop søndag den 20. august, således at folk kunne være godt klædt på til aftenens udsendelse, som så blev sendt en måned senere. Det har ikke været muligt for os at flytte og udskyde de allerede programsatte arrangementer, idet der forud var truffet aftaler med en lang række af aktører, og ligeledes er de forskellige aktiviteter allerede to måneder forinden indsendt til kommunens husstandsomdelte kulturblad, KulturThit, der udkommer hvert kvartal. Koordineringen mellem DR, sekretariatet og museerne må derfor siges at

have været særdeles mangelfuld, hvilket herfra er oplevet som en generel holdning fra de involverede nordjyske museer.

Ligeledes var der fra start en uprofessionel tilgang til museerne fra – i vores tilfælde – P4 Nordjyllands side, hvor det forventedes, at museerne stillede op til hvad som helst, som var ”skævt, sjovt og anderledes”. F.eks. skidningens historie... Når noget slås så stort op som ”Historier om Danmark”, så er det ganske væsentligt, at det gribes professionelt an, at alle kender deres rolle i projektet, og at der forud er forventningsafstemt. Det sagt, så endte samarbejdet, efter to fælles møder mellem P4 og de nordjyske museer, med at blive positivt, ligeværdigt og noget, der fremadrettet kan bygges videre på.

Med de korte frister og den nogle gange mangelfulde information om projektets fremdrift, så var det svært for alvor at få koblet formidlingen sammen med de enkelte episoder af tv-serien, men desuagtet så har både børn og voksne i Vesthimmerland i hele 2017 haft rig lejlighed til at stifte bekendtskab med Danmarkshistorien i Vesthimmerland i form af en ti måneder lang ”festival” for kulturarven. De mange aktiviteter og arrangementer mistede ikke relevans og kvalitet, selvom det naturligvis havde været hensigtsmæssigt, om de havde fulgt de enkelte udsendelser mere præcist.

Når folk mødes omkring et fælles projekt, så opstår der nye muligheder for samarbejder, stærke netværk og nye kreative tiltag. Den viden og de idéer, der i 2017 er blevet udvekslet og diskuteret, har dannet grobund for nye initiativer og skabt en bredere interesse for, og forankring af, kulturarvsformidlingen i kommunen. Bl.a. vil der i marts måned (uge 10) for første gang blive afholdt kulturuge i Vesthimmerland, hvor områdets mange forskellige aktører igen mødes om et fælles projekt på tværs af hele kommunen. Ligeledes er der initiativer i gang, som vil gøre 2018 til Per Kirkeby år i Vesthimmerland. Projektet må derfor siges at have bidraget til at løfte synet på kulturarv i hele kommunen. Dette afspejles også i det kommunale budget for 2018, hvor Vesthimmerlands Museum blev tildelt en øget driftsbevilling. Projektet og det forarbejde, der er gået forud, har ydermere fungeret som løftestang for et øget fokus på nationale og internationale perspektiver i forhold til arbejdet med formidlingen af den stedbundne kulturarv. Arbejdet med at identificere Danmarkshistorien i Vesthimmerland har affødt, at der nu arbejdes på en EU ansøgning, som har et fælleseuropæisk sigte i forhold til at spejle den europæiske historie i et egnsperspektiv. Dette i samarbejde med museer i Tyskland og Østrig.

Fremgangsmåde til optimering af det professionelle arbejde med kulturhistorien i landdistriktet.

Baseret på nærværende projekt og tidligere erfaringer med borgerinddragelse, så har vi konstateret, at det er muligt at optimere det professionelle arbejde med kulturhistorien på følgende vis:

- Sørg for at gøre museet synligt i hele ansvarsområdet gennem afdækning og formidling af lokale kulturarvsværdier. Den brede synlighed og de mange kontaktflader, som opnås gennem en sådan satsning – og et sådan forarbejde – skaber synergi og bevidsthed om de værdier, der ligger i den helt lokale kulturarv. Denne udadvendte virksomhed skaber tillid, gode samarbejdspartnere og støtter og skærper museets synlighed i lokalsamfundet.

- Vær ikke bange for at involvere og inddrage et bredt spektrum af både professionelle og frivillige aktører. Ved at etablere samarbejder på tværs af lokale organisationer, foreninger og institutioner opnås en faglig sparring, som er ganske væsentlig med henblik på at nytænke kulturarvsformidlingen. Åbenhed er selve nøglen til succes. Skab en mangfoldighed af muligheder for at dele viden, oplevelser og ejerskab.
- Vær selv aktør og primus motor. På den måde inspireres andre og idéer kan i fællesskab udvikles fra tankeplan til konkrete tiltag. Send et tydeligt signal om, at museet ikke ønsker at "høste" på andres bekostning, men tværtimod ønsker at understøtte og samler andre aktører efter bedste evne.
- Vær sammen om et fælles mål, hvor alle deltagere kan se sig selv og deres aktiviteter som en del af noget større. I Vesthimmerland har "Historier om Danmark i Vesthimmerland" været et fælles tiltag som, med udgangspunkt i den store nationale fortælling på DR, hele året har været omdrejningspunktet for spændende lokale vinkler på formidlingen af den fælles historie. Arrangementer er blevet fælles markedsført bl.a. i programhæftet for Kulturarvsmåned og ligeledes på Kultunaut m.v. under overskriften "Historier om Danmark".
- Etabler gode samarbejder med de kommunale forvaltninger og sørg for i fællesskab at synliggøre museets, og dermed kulturarvens, potentialer i forhold til turisme og bosætning, men i høj grad også som identitetsskabende og fællesskabsstyrkende.
- Sørg ligeledes for at sprede "det gode budskab" om en aktiv kommune, hvor kulturarven har værdi, i tæt samarbejde med lokale turistorganisationer; eller som i dette projekt i en fælles PR-gruppe mellem kommunens kommunikationsafdeling, museets koordinator og turistorganisationen. Sammen sættes der således fokus på de gode understøttende historier.

Maria Clement Hagstrup
December 2017